

Så här tycker vi om SlöjdLab!

av

Anders Avdic

April 2021

Innehåll

1	Om Intervjuundersökningen	1
2	Integration.....	1
3	Slöjd	3
4	Kunskaper och intressen (som barnen utvecklar).....	4
5	Självkänsla	4
6	Möjligheter till arbete eller arbetserfarenhet.....	5
7	Demokrati och delaktighet.....	5
8	Hållbarhet och återbruk	6
9	Träffa andra ledare för kompetensutveckling och gemenskap	7
10	Föräldrar	7
11	Pedagogik/bemötande	7
12	Utbildning	8
13	Vidareutbildning	9
14	Tillströmning av barn.....	9
15	Bemanning.....	9
16	Ersättning	9
17	Organisation av labb.....	10
18	Administration.....	10
19	Lokaler	11
20	Sammanfattning	11
21	Förutsättningar för fortsatt verksamhet	12
22	Hur kan nya SlöjdLab startas på andra orter?	13

1 OM INTERVJUUNDERSÖKNINGEN

Under hösten 2019 och våren 2020 genomfördes en intervjuundersökning vars syfte var att fånga upp hur de som deltagit i SlöjdLab på olika sätt hade upplevt det. Frågor ställdes om

- Vad SlöjdLab har betytt
- Vad man har gjort
- måluppfyllelse
 - integration, vilka nya möten har inträffat, hur har barn med inrikes respektive utrikes ursprung mötts
 - målgruppens självförtroende
 - möjligheter till arbete
- Vad barnen har lärt sig
- Hur man arbetat i de olika labben
- Vad som har fungerat bra och varför
- Vilka utmaningar som upplevts och vilka konsekvenser det fått
- Om man kan tänka sig att fortsätta med SlöjdLab och i så fall under vilka omständigheter
- Om praktiska hinder
- Om behov av lärande och pedagogik för ledare
- Om samarbete mellan ledare
- Om hur man arbetat med den demokratiska processen.

Totalt 27 intervjuer vid 20 tillfällen, varav 2 projektledare i grupp, 2 konsulenter i grupp, 5 barn i grupp och en familj med 3 medlemmar i grupp. Intervjuerna är transkriberade och utsända till alla utom två, då en saknar epost (5 barn) en var skriftlig. Alla fyra bostadsområdena är representerade.

- Projektägare
- 2 projektledare
- Tunabyggen representant
- Administratör Vuxenskolan
- 2 hemslöjds konsulenter
- 4 ledare, 4 hjälpledare, 1 volontär
- 4 föräldrar, varav 2 ledare/hjälpledare
- 7 barn

De transkriberade intervjuerna har lästs igenom och analyserats kvalitativt för att identifiera teman och mönster. Efterhand har ett antal kategorier identifierats som här ligger till grund för genomgången nedan.

2 INTEGRATION

Integration skapas genom att människor möts under positiva former. SlöjdLab är ett integrationsprojekt, som har fungerat, eftersom barn och vuxna från olika bostadsområden och med olika ursprung, har träffats på ett naturligt sätt via olika SlöjdLab-aktiviteter. SlöjdLab har erbjudit en ny mötesplats som inte funnits tidigare. Nedan listas möten som SlöjdLab fört med sig.

- Barn med olika bakgrund träffas på labbar.
- Barn med och utan diagnoser på funktionsvariationer deltar i labbverksamhet.

- Barn (och vuxna) möter barn (och vuxna) från andra områden vid event.
- Barn (och vuxna) möter barn (och vuxna) från andra områden vid resor.
- På labben sysslar barnen med olika typer av slöjd som kan anses som mer 'tjej'- eller 'killaktigt'. Killar kan få virka och tjejer kan få snickra.
- Barn kan besöka varandras labb. T.ex. barnen i Bro visar andra barn skuggteater.
- Barn/ungdomar kan övergå till att arbeta som volontärer eller hjälpledare och träffa andra fast under annorlunda former.
- I Hagalund är föräldrar regelmässigt med på labbarna. I andra områden kan de också vara med hela tiden eller delar av tiden.
- Ledare med olika ursprung, träffar varandra på utbildningar och inspirationsträffar, samt när de har labbar tillsammans.
- Projektledarna har engagerat hjälpledare med olika bakgrunder. Det är skillnad med hjälpledare från andra kulturer som har andra nätverk än vad vi och våra barn har. Vuxna lever också i olika nätverk. Ungdomarnas föräldrar har inte tillgång till de nätverk som vi har. Genom arbete i SlöjdLab får de tillgång till andra nätverk.

När möten ses som det huvudsakliga medlet för integration, så är det främst fysiska möten som avses. Men även digitala möten kan spela en slags integrationsroll. Ledare kan t.ex. dela idéer via Instagram och Facebook. När Corona tog fart i mars 2020 så diskuterades även möjligheterna av att ha labb på distans där ledare kunde delta via någon kommunikationsplattform och där barn från olika områden skulle kunna delta i samma labb.

I vissa områden har barn inte haft möjlighet att ägna sig åt fritidsverksamhet tidigare. Det har inte funnits plats för dem. För dessa barn och deras föräldrar har SlöjdLab inneburit något positivt genom att barnen fått meningsfull sysselsättning, struktur och möten med andra barn och vuxna.

För Sätergläntan som är projektägare är SlöjdLab en drivkraft och ett annat sätt att jobba med integration. I ambitionen att jobba med yrkeshögskolan så är det relevant att jobba med breddad rekrytering. Det finns en drivkraft från den statliga sidan att konst- och kulturutbildningar skall erbjudas till andra än vita medelklassbor.

Citat

”Olika mötesplatser har varit värdefullt. En helt ny verksamhet. Som inte funnits tidigare. Har varit väldigt positivt. Betytt mest för barnen som inte har kunnat ägna sig åt fritidsverksamhet. Har inte funnit plats för dessa barn tidigare. Vilket har betytt något även för föräldrarna.” (Projektledare)

”Jag har t.ex. aldrig träffat min kollega förut. Och sen det här att det är inte larvigt att killar sticker eller att tjejer sitter och täljer eller använder bormaskinen. För det var ju: 'Uuh ska du sticka?' 'Ja, det ska han.' Sen tror jag att föräldrar tittar in och hämtar barn. Dom har med sig småsyskon som pratar. Har andra barn som träffas.” (Ledare)

” I Skräddarbacken är det utrikes och inrikes födda. Olika diagnoser och inga diagnoser. Att barn utan diagnos får möta barn med diagnos och göra samma sak och vara lika mycket värda. Jag tror det är lärorikt. När alla är lika.” (Hjälpledare)

” Föräldrarna har vidgat sina vyer via resorna. Tycker att det är minst lika roligt som barnen. Är en otroligt bra social grej. Träffar andra föräldrar och barn i andra områden. Man umgås i samma grupp. Blir ett möte.” (Ledare)

”Resorna och aktiviteterna har inneburit nya möten, t.ex. i Plättbacken. Barn från olika områden. Föräldrar från olika områden, mest från Jax på resor. Ledare från olika områden. Möten mellan olika kulturer.” (Projektledare)

” I somras åkte vi till Stockholm. Då var det föräldrar, barn, ledare, hjälpledare från hela Borlänge. Där träffade jag många. Från olika grupper. ” (Hjälpledare)

” Man kan inte hålla på med integration utan att göra saker. Om man skall träffas utan att göra saker ’Nu skall ni träffas här...’. Det blir inte bra. Vi ska träffas för att göra saker. Vi skall åka till Etnografiska museet för att titta på hantverk för att se hur man gjorde förr. Eller hur ni gjorde. Då blir det integration. ” (Rädda Barnen)

” Jag själv t.ex. har inte somaliska vänner, men under resorna träffar jag dom och pratar. Det var jättekul för mig.” (Ledare)

3 SLÖJD

Slöjd är universellt. Alla kan slöjda. Oavsett vad. Oavsett allt.

Slöjd är värderingsfritt. Det är ingen tävling.

Slöjd ger kunskap om verktyg och hantverk samt tänkande om återbruk och miljö.

Det finns en potential i att även ta upp slöjd från andra kulturer. Barnens föräldrar eller andra i områdena kan ha kunskaper som kan komma barnen till del.

Slöjd är ursprungligen att göra saker för att man behöver det, t.ex. en korg.

En bra möjlighet är att låta barnen, på ett eller annat sätt, visa upp vad de har gjort. Kan vara i all enkelhet för föräldrar, på event, i området (slöjdaktivism), digitalt (Instagram, Facebook, interaktiv utställning, videoclip...) eller annat sätt.

Flera av de intervjuade nämner skaparglädje som en viktig del i SlöjdLab. Att ordna så att barnen får utlopp för skaparglädje är en stark drivkraft för de som är verksamma med SlöjdLab.

Citat

”Slöjden är lika men materialen är olika.” (Förälder)

”Syftet är att fånga upp barn som tycker om att jobba med händerna och låta dem få utvecklas. Jag skulle önska att mina barnbarn fick var med på nåt sånt här en gång i veckan.” (Ledare)

”Intresset för att hålla på med sina händer är det som är utgångspunkten.” (Rädda Barnen)

”Slöjd är fritt. Inte så mycket regler kring slöjd. Handlar om samvaro också. Att göra tillsammans. Behöver inte bli den där färdiga produkten.” (Hjälpledare)

”Det behövs hantverk. Nåt man skapar, gör själv. Känna sig som att det här jag gjort. Inget som man kan gå och köpa i butik.” (Hjälpledare)

”Det skall inte vara pyssel utan vi vill att det skall vara slöjd. Vi vill att de skall göra något som är mer hållbart.” (Volontär)

4 KUNSKAPER OCH INTRESSEN (SOM BARNEN UTVECKLAR)

Barnen som deltar får odla sin kreativa ådra och prova på olika sätt att vara kreativa. Barn, föräldrar och ledare framhåller att SlöjdLab fyller ett behov för barn som inte är så intresserade av idrott och som har ett behov av att vara kreativa på olika sätt. Slöjden passar bra till detta ändamål och erbjuder en mängd olika sätt att vara kreativa och utveckla kunskaper och talanger.

Barnen lär sig att använda verktyg och hantverk av olika slag; att sy, väva, dreja, tälja, smida, brodera, måla, virka, tova, snickra, fläta korgar, skapa smycken och andra konstverk.

Miljö och återbruk lärs genom praktiska erfarenheter i slöjden.

Barnen lär sig saker som man kanske inte nödvändigtvis lärt sig i skolan eller hemma, t.ex. origami och täljning.

Demokrati och delaktighet är också kunskapsmål som praktiserats genom rådslag och planeringsmöten (se detta avsnitt nedan).

Citat

”SlöjdLab är bra för att ens kreativitet får flöda och sånt.” (Barn)

”För det första: Att barnen skall lära sig hantera verktyg. Kniv sax och symaskin. Att man kan göra saker och laga saker. Man måste inte gå och handla. Återbruk. Vi tar mycket gammalt och gör nytt av.” (Ledare)

”Jag har ingen aning om hur de är i övriga ämnen men de kommer att bli jätteduktiga i slöjd. Kommer att träna upp kreativitet mycket mer än barnen i skolan. I de här ämnena.” (Ledare)

”Har lärt mig en massa saker. Som att sy. Att använda grejer. När vi gjorde tryck så använde vi använda grejer. Så lärde jag mig plexiglastryck. Sen har vi nåltovat och en massa sånt.” (Barn)

”[har lärt mig] Att göra kudde. Symaskin. Vävmaskin (vävstol). Sy. Måla bättre. Tovning. Brodera. Barka. Använda plåtburkar att stoppa i pennor.” (Barn)

”Barnen vill komma till SlöjdLab. Ett barn var lite sen en gång, men kompisarna visste att hen skulle komma. Dels kompisar som gör att de kommer. Jag kan relatera till dem. Jag har inte varit intresserad av sport. Många aktiviteter för unga är sport. Man skall vara i lag och tävla. Om det funnits när jag var barn. Man får pyssla, jobba med händerna. Det behöver inte bli snyggt. Man behöver bara göra det man tycker är kul. Jag är lite avundsjuk på dem.” (hjälpledare)

5 SJÄLVKÄNSLA

Ingen har ifrågasatt att barns självkänsla ökar genom SlöjdLab. Barn klarar av att tillverka saker och att fullfölja projekt. Barn följer med på resor och lär känna andra. Ibland utan föräldrar.

Att verksamheten är kravfri och att barnen inte bedöms kan göra att de kan vara nöjda med det som de gör och lär sig utan att någon lägger värderande aspekter på dem.

I Bro har barnen satt upp en teater där de har hittat på handlingen själva. Meningen, innan Corona, var att de skulle turnera runt med den. Att våga en sådan sak bidrar till självkänslan.

För de barn som blir hjälpledare blir det en ny roll med mer ansvar som kan ge viss yrkeserfarenhet och stärka självkänslan.

Citat

”Förra året satte vi frön. Det behöver inte vara samma saker år från år. De kan tänka: Det här kan jag fixa med mina händer.” (Ledare)

”Man kan klara av saker. Få självförtroende. Kan jag göra detta? Om jag lär mig sticka kan jag göra en tröja.” (Ledare)

”När vi var på biblioteket under sportlovet, jag och min syster tog hand om ett område. Som en ledare. Mer ansvar. Gillar det. Har fått mersmak på det. Barnen lyssnar.” (Ung hjälpledare Jax)

”Barn blir mer utåtriktade och självsäkra.” (Hjälpledare)

”För barnen är syftet inte integration utan att få uttrycksmöjligheter. För barnen som kommer med somalisk bakgrund kan de bli så att de får känna stolthet över sin kultur.” (Rädda Barnen)

6 MÖJLIGHETER TILL ARBETE ELLER ARBETSERFARENHET

Barn/ungdomar kan övergå till att arbeta som volontärer eller hjälpledare. Volontärer kan övergå till att arbeta som hjälpledare eller ledare.

Volontärer och hjälpledare kan få arbetserfarenheter som kan vara till nytta när man söker ett annat arbete.

Föräldrar kan bli volontärer eller så småningom hjälpledare/Ledare. I Skräddarbacken har de som är ledare och hjälpledare gått just den vägen.

Citat

”Vi har sökt hjälpledare med inrikes ursprung, men det har varit svårt. Vi sökte lite överallt. Lättare att få hjälpledare med utrikes ursprung. De har inte tillgång till våra nätverk. Vårt erbjudande leder till en ingång till andra nätverk. En lite glänt på dörren. De får en referens. En kille har fått sommarjobb. Chanserna att få jobb ökar. Bara en ännu, men det kan bli fler. Men för varje person är det stort.” (Projektledare)

”SlöjdLab är utvecklande och ett bra sätt att uttrycka sin kreativitet. Lära sig mer om planering. Att få erfarenheter att jobba med barn. Tycker att det bara har varit bra. Lärt känna många fina människor. Både SlöjdLab, utbildningen och utflykter.” (Hjälpledare)

7 DEMOKRATI OCH DELAKTIGHET

Det upplevs som att demokrati och delaktighet genomsyrar verksamheten på olika sätt. Dels i hur barn kan välja att arbeta. Att det finns alternativa möjligheter. Dels genom rådslaget där barn hjälper till att inspirera varandra.

Rådslagen infördes under andra året. Där får representanter från de olika labben träffas för att berätta om vad man gjort och utbyta erfarenheter. Barnen har en bok med sig där de skriver upp vad de hör från de andra. När de kommer tillbaka till sina egna labb, kan de berätta om andra grupperns verksamheter.

Förutsättningarna för att praktisera och diskutera delaktighet kan skilja mellan områdena beroende på om barnen har huvudsakligen inrikes eller utrikes ursprung.

Alla är lika mycket värda oberoende av om barnen har diagnos eller ej eller beroende på om de är av inrikes eller utrikes ursprung.

Slöjd kan användas för att uttrycka en åsikt, t.ex. genom att framställa budskap på slöjdojekt och placera ut det i parker.

Denna del ser projektledarna som viktig och kan knytas till integration, t.ex. genom rådslagen, där barn träffas från olika områden och utbyter erfarenheter som de sedan berättar om när de kommer tillbaka till sina egna labb.

Citat

”Rådslaget kan ge idéer åt båda håll. Då kommer de tillbaka när barnen från andra grupper har gjort saker som vi inte ens har tänkt på. Det var så vi började göra örhängen och smycken.” (Ledare)

”Det kan vara olika behov i olika områden. Jag har inte varit i Jax [områden med utrikes ursprung]. I mitt område är det bara barn med inrikes ursprung. Dom är så inlärda med att barn skall vara med och bestämma så det är ingen stor grej.” (Hjälpledare)

”Att barn utan diagnos får möta barn med diagnos och göra samma sak och vara lika mycket värda. Jag tror det är lärorikt. När alla är lika.” (Hjälpledare)

”Här får de hålla på. Om någon vill göra tjugo garnbollar så får dom det. Det är fint. Här får de prata punkt. Finns plats och tid.” (Ledare)

”Barn skall bli hörda.” (Hjälpledare)

”Men sen när barnen är med så är det viktigt med den här slöjdaktivismen så är det positivt att barnen själva kan fundera över hur man uttrycker en åsikt. Många av dom här barnen har inga förebilder. Många av barnens familjer lever lite på sidan om i samhället. På det viset är det jättebra att det är en skolning i att få lära sig att uttrycka sig, att få chans att bli hörd. Och att hitta de demokratiska processerna samtidigt som man inte kan sitta och vänta på att barnen skall säga nu vill vi göra det här, utan man måste erbjuda dem olika saker.” (Rädda Barnen)

8 HÅLLBARHET OCH ÅTERBRUK

Hållbarhet och återbruk nämns och framhålls av alla intervjuade.

Barnen skall lära sig att man kan göra saker och laga saker. Man måste inte gå och handla. Återbruk är ett alternativ.

Användning av naturmaterial och återbruk har både en hållbarhets- och en ekonomisk aspekt för framtiden när SlöjdLab skall stå på egna ben.

Inspirationsträffar och Instagram är bra. Ledarna ger varandra idéer så att de kan hålla ångan uppe.

Citat

”Men för att skall få lite hum om vad man kan göra som är slöjd, så har de gjort hårspännen och örhängen och smycken. Då blir det ju lite pärlor och gamla cykelslangar. Vi försöker rikta in oss på naturmaterial och återvinning.” (Ledare)

9 TRÄFFA ANDRA LEDARE FÖR KOMPETENSUTVECKLING OCH GEMENSKAP

Det är viktigt att träffa andra ledare.

Inspirationsträffar är uppskattade. I stor sett alla betonade hur viktigt det var, även om någon menar att det inte får ta för mycket tid. Även för att hålla kontakt med kollegor.

Inspiration ger verkligen inspiration. Det kanske inte ersätter lön, men flera talade om utbildning och inspiration som en drivkraft som gjorde det värt att fortsätta.

SlöjdLab har betytt något även för de som medverkar som ledare, hjälpledare och volontärer. Att se barnen ha roligt och att de kommer för att det är kul. Det är ett bevis för att man gör något vettigt.

10 FÖRÄLDRAR

Föräldrar är olika mycket engagerade i de olika labben. I Hagalund har föräldrar varit med regelmässigt. Projektledarna vill ha med föräldrar mer. En ledare menar att föräldrar måste bli mer delaktiga när projektet tar slut om SlöjdLab skall finnas kvar.

Det finns flera exempel på hur föräldrar engagerat som ledare, hjälpledare och volontärer. Föräldrar kan ju ha specialkunskaper som skulle kunna vara av intresse. Föräldrar med utrikes ursprung kan också bidra med egna slöjdkunskaper från andra länder.

Att engagera föräldrar kan också bidra till sociala nätverk och positiv social kontroll så att barnen känner på sig att det finns ett antal vuxna som bryr sig och som känner igen många barn när de är ute i bostadsområdet.

Ytterligare en idé är att låta föräldrar också slöjda.

Citat

”Om man inte betalar (lön) så måste man ta in föräldrar. Finns säkert många som kan nåt och skulle kunna visa något som de kan och är bra på. Nån som kan nåt med trä och nån som kan göra nån särskild teknik. Och kanske från olika länder.” (Volontär)

”Man skulle vilja fixa något för föräldrar så att de fick komma med och slöjda. Eftersom de ändå är där.” (Ledare)

11 PEDAGOGIK/BEMÖTANDE

De allra flesta tycker att de pedagogiska delar som var del i ledarutbildningen, var bra.

Någon/några känner sig lite osäker/osäkra i ”lärar”-rollen.

Några yngre hjälpledare såg det som en fördel att vara yngre och förstå mer av barns och ungdomars vanor, erfarenheter och referensramar. Kan vara fördel med olika åldrar i ledargruppen, eftersom man kan prata med barnen med olika perspektiv. En ung hjälpledare kunde hjälpa några barn via Snapchat och prata med barnen om TikTok.

Eftersom det finns en hel del barn som är utåtagerande på olika sätt, så behöver ledarna ha en gemensam pedagogisk syn på arbetet med barnen. I ett av labben har ledarna ordnat med en ”ritstation”, som är till för barn som har lätt att tappa fokus.

Strukturen på labbarna, som introducerades under utbildningen, är uppskattad, särskilt av dem som varit med om hur det var innan.

Citat

”Utmaningar: Integration innebär också att man kan vara med om man har funktionsvariation tex ADHD. Kan bli tvärsom. Måste vi ledare vara uppmärksamma på. Kan vara barn som inte är snäll mot andra barn, har hänt vid utflykt. Även i Sätergläntan så var ett barn lite aggressivt.

Hur gör man när någon aggressiv? Inte enkelt. Funderar på att ha en föreläsning om det.

När vi hade läger: Det är inte enkelt. Viktigt att ha resurser. Att vuxna är med som klarar av det. 25% av barnen hade diagnoser. Det gick bra men det är svåra saker. ”

”Det är viktigt att vi ledare har samma syn på hur vi hanterar barnen. För att det skall vara lättarbetat eller inte. Alla skall ha reglerna klart för sig. Väldigt få regler. Bara de som gör att man inte skadar sig själv eller andra. Man skall vara trevlig och artig. Vi svär inte. Vi säger inga dumheter till varann. Inte på ditt eget språk heller utan vi pratar svenska. Men sen är det klart att de sitter och småpratar på sitt språk. Men så länge de sitter och fnissar och syr så, fine. Det får de vill göra. Man ser ju på nåns ansikte vad dom säger. Sen har jag under åren lärt mig väldigt många fula ord på somali, så det vet jag. Så dom inte tror att jag förstår vad det betyder. ”Kan du sånt där?” Då får dom tro det.” (Ledare)

”Vi har en ritstation. Är bra. Om man blir lite trött. Väldigt bra för de som tappar fokus. Istället för att ge sig ut och springa så kan de slå sig ner där en stund.” (Hjälpledare)

12 UTBILDNING

Hemslöjdskonsulenternas slöjdhandledarutbildning var mycket uppskattad. Den pågick under åtta tillfällen, tre heldagar och fem kvällar. Sammanlagt 40 timmar.

Ur kursbeskrivningen:

”Slöjdhandledarutbildningen utgår från den gamla slöjden som bygger på enkla tekniker, handverktyg och material från naturen och återbruk. Denna slöjd är lätt att anpassa till var och ens förutsättningar och behov vilket medför stora möjligheter till fritt skapande och kreativ utveckling. Vi lägger också vikt vid att slöjden ingår i ett sammanhang som exempelvis lek, berättande och musik. En stor del av utbildningen innehåller praktiskt slöjdande i olika tekniker och material bl.a täljning i färskt trä, ull, återbruksslöjd, olika textila tekniker mm. Förutom detta ingår föreläsningar, diskussioner och resonemang kring exempelvis:

- genusfrågor
- mångkultur/tvärkultur
- barnet i centrum
- likabehandling
- hållbarhet
- slöjdens lust och nytta
- slöjdens inspirationskällor
- slöjdens rum – ute och inne
- lagar och regler aktivitetsskapande
- cirkelledarutbildning
- kurs i barnolycksfall”

Deltagarna fick efter utbildningen ett intyg på genomgången utbildning som kan användas i CV och för att söka jobb.

Vuxenskolan ansvarade för ett av de åtta tillfällena om fyra timmar där man undervisade om första hjälpen, folkbildning och hur man är en cirkelledare i Vuxenskolan.

13 VIDAREUTBILDNING

Inspirationsträffar har varit mycket uppskattade. I stor sett alla betonade hur viktigt det var. Några ledare såg det som en slags belöning, minst lika viktig som den ekonomiska ersättningen. Ur projektledarnas perspektiv var det också ett sätt att skapa kontinuitet och ge tillfälle att träffas.

Instagramkontot framhölls som ett sätt att få och ge nya idéer. För de ledare som hade svårt att komma ifrån kunde det vara intressant att se vad som åstadkommit i andra labb än det egna.

14 TILLSTRÖMNING AV BARN

Det finns från flera ledare en önskan om aktiviteter för att intressera flera barn. I Hagalund är det dock svårt att ta in fler med nuvarande lokaler.

Är olika på olika labbar. En del labb är i behov av värvning av fler barn. Det finns där ett behov av mer kontinuerlig marknadsföring.

Finns idéer om prova-på-aktivitet i Skräddarbackens skola.

Citat

”Jag saknar kontinuerlig marknadsföring. Det räcker inte att sätta upp en lapp en gång. Ska vara lockande och aktiv marknadsföring. Man måste kanske gå till skolorna. Måste hitta vägar att nå barn.” (Ledare)

15 BEMANNING

Det bör vara minst tre ledare/volontärer i en grupp av hållbarhets skäl.

Föräldrar som aktiva, är en stor potential. Om man inte betalar så måste man ta in föräldrar. Finns säkert många som kan nåt och skulle kunna visa något som de kan. Från andra länder. Att man skulle samla ihop föräldrar och fråga om de kan något med trä.

Viktigt med rekrytering och utbildning av ledare.

Viktigt att se till att ledare får inspiration.

16 ERSÄTTNING

Ytterst få ledare menar att ersättning spelar roll. Men några tycker att det gör det. Har att göra med hållbarhet och hur det skall ”överleva” Lön ger större trygghet i långa loppet, men det gäller att hitta former.

Lön kan representera en avsevärd inkomst för yngre ledare

Ingen som sa det, men lön representerar en symbol för uppskattning av huvudmannen.

Citat

” Viktigt att hitta möjligheter att på något sätt arvodera, när man har en sån här aktivitet som är så pass intensiv. Om man kan hitta en form så att man kan turas om. Kanske inte som nu, men nånting. Men så att man inte kan säga 'Jag har inte lust idag'.” (Rädda Barnen)

17 ORGANISATION AV LABB

Från början så hade man ingen särskild eller gemensam struktur på labben, men efter det första utbildningstillfället med hemslöjdskonsulenterna så införde alla labb en viss tågorordning. Ledarna kommer till lokalen en halvtimme innan för att förbereda. Barnen kommer samma tid varje gång. Man börjar med att prata om vad som skall göras denna gång. Sedan sätter aktiviteterna igång. De flesta labb har förberett en viss aktivitet, men har även en reservaktivitet för dem som av någon anledning inte gör den planerade aktiviteterna. Flera labb har också aktiviteter som kan sträcka sig över flera labbtillfällen. I mitten av labben har man fruktstund då man varvar ner och sitter och pratar om olika saker. Efter pausen fortsätter man till strax innan avslutningen. Då hjälptes alla åt att plocka ihop och så rundar man av. I Bro brukar man leka en stund på slutet. Föräldrarna kan komma och hämtar barnen, vilket ger ledarna tillfälle att pratas vid. Föräldrar träffar varandra och småsyskon kan komma att få se hur det ser ut i lokalen och eventuellt bli intresserade av att börja så småningom.

Alla ledare var överens om att en gång i veckan är lagom ofta.

10-14 barn är en lagom grupp om man är 2-3 ledare

I labben finns det ledare, hjälpledare och volontärer i olika åldrar. Några hjälpledare har varit med i SlöjdLab som deltagare och blivit rekryterade. Andra har engagerats genom bekanta eller släktingar.

18 ADMINISTRATION

Administration av anmälningar, ersättning och viss utbildning har skötts av Vuxenskolan under projektperioden. Projektadministration har skötts av projektledarna.

Det måste finnas en övergripande samordning. Den som organiserar SlöjdLab måste ha en arbetsgrupp speciellt för SlöjdLab. Det måste finnas olika kontaktvägar för att verksamheten skall fungera. Det måste finnas representanter för ledarna, som känner att man är med och kan framföra synpunkter och få information. Man måste tänka ”Förening” och hur en förening är uppbyggd.

Om information skall spridas, måste det finnas sådana funktioner.

Ledare måste ha någonstans att vända sig för material o.dy. Detta måste samordnas.

Arbetet med SlöjdLab kan vara på frivillig basis, men med en struktur. Det skall var klart vad som görs när t.ex. färgen tagit slut.

Verksamheten skall vara professionell när det gäller närvaroregistrering och löneutbetalning. Det har inte upplevts så av alla. (Detta var ingen uttalad fråga och berördes endast av två informanter.)

Enligt administratören på Vuxenskolan så behövs barnens personnummer för att få en rättvisande statistik som ligger till grund för ersättning. Dessvärre är det inte så enkelt att registrera

personnummer på alla barn. Dels så kan de inte så ofta sina egna personnummer och dels så kommer de och går på ett sådant sätt att det försvårar möjligheten att ta reda på det. Alla barn kommer inte alla gånger och när de kommer så kan det vara när verksamheten är i full gång. Det är inte heller alltid så lätt att få tag i föräldrarna och förklara för dem varför det är viktigt att få tag i personnummer.

Försäkringar för barnen ordnades av Vuxenskolan, men det bygger på att barnen är registrerade och att man har deras personnummer.

SlöjdLab kan bli en arbetsgrupp inom Rädda Barnen. Det är ingen enkel uppgift men inom Rädda Barnen tycker medlemmarna att det är en jättebra verksamhet.

Idéburet Offentlig Partnerskap (IOP) Kan vara en lämplig form för att driva SlöjdLab vidare. Detta innebär att huvudorganisationen (t.ex. Rädda Barnen) blir huvudansvarig och sluter avtal med andra organisationer för att finansiera och organisera verksamheten. Dessa organisationer kan vara Borlänge kommun, Tunabyggen, Vuxenskolan.

Citat

”Jag gillar idén att barn som inte är intresserade av sport skall kunna ha en fritidsaktivitet ändå. Har jag saknat under min uppväxt. Är väldigt bra.” (Hjälpledare)

” Man kan vara på så olika nivåer. Man behöver inte vara duktig. Det behöver inte bli fint. Man kan vara på sin nivå. Enkelt. Lätt att anpassa slöjd till egen förmåga. Kan anpassa till egen förmåga. Sport: Man måste kunna spring eller hoppa eller nåt.” (Hjälpledare)

”Har positiv effekt att jobba med skapande med ungdomar” (Projektledare)

”Det saknas struktur och ordning om löner. Vill ha tydlig information om löner. Information om hur allt skall gå till. Vem gör vad. Jag vet inte ens hur man signerar. Man måste komma överens om hur det skall gå till. Måste förtydligas. Vi som är ute på fältet måste veta. Många ledare har svårt att förstå svenska. Det finns behov av en välordnad administrativ funktion.” (Ledare)

19 LOKALER

En lämplig lokal är en viktig förutsättning för att SlöjdLab skall kunna fungera.

Med lämplig menas bl.a. att kunna ha förråd för att ha tillgång till verktyg och material. Man skall inte i onödan behöva köra material mellan labben.

Lokalen måste tillåta labbverksamhet. I Hagalund är det så fint att man inte vågar ha träslöjd.

20 SAMMANFATTNING

SlöjdLab är en mycket uppskattad aktivitet. Ingen vill att det skall ta slut. Skälen till detta är kostnadsfritt, kravlöst och passar alla. Dessutom ger det nyttiga kunskaper och relaterar till deltagande, hållbarhet och återbruk.

SlöjdLab engagerar hundratals barn i fyra bostadsområden i Borlänge och bidrar till integration mellan barn och vuxna. Det som gör integrationen möjlig är slöjd. Slöjd (när den är kostnadsfri) står över alla diskrimineringsgrunder och är inte beroende av ursprung, kön, socioekonomisk status eller eventuella diagnoser.

SlöjdLab bidrar till att barn lär sig en rad olika tekniker och verktyg samt hur återbruk och deltagande kan praktiseras.

SlöjdLab ger även möjlighet till arbetserfarenhet och därmed ökad självkänsla. Barn och föräldrar kan bli hjälpledare. Hjälpledare och ledare får erfarenheter som kan användas i andra sammanhang.

Ledare, hjälpledare och volontärer är helt oumbärliga för att få SlöjdLab att fungera som det är tänkt.

Avgörande förutsättningar för att engagera och behålla ledare, hjälpledare och volontärer är utbildning, vidareutbildning och kontinuerlig inspiration. Den utbildning som erbjudits har varit uppskattad och ändamålsenlig.

Användning av sociala medier för att visa vad som görs på olika labb fungerar som ett fönster utåt men också som inspiration till andra labb.

Att en del av utbildningen innefattar pedagogik i form av lärande om hur man bemöter barn i grupp har varit uppskattat. Detta gäller även hur man kan bemöta utåtagerande barn.

Även om de flesta ledare menade att ersättning inte var avgörande för deras engagemang så trodde de flesta nog att det skulle spela viss roll för en fortsatt verksamhet.

Att kontinuerligt engagera fler barn är också en viktig förutsättning för SlöjdLabs överlevnad. Även om detta till viss dels sköter sig självt så kan en del labb behöva genomföra marknadsföringsaktiviteter då och då.

Nuvarande organisation av labben upplevs som i stort sett ändamålsenlig. Strukturen som används i alla labb fungerar. Antalet ledare bör vara tillräckligt för att det skall gå att vara borta när så behövs. 3 ledare på 10-14 barn kan vara en tumregel. Viktigt att lokaler innehåller förråd så att det går att ha material och verktyg där över tid. Försörjning av material skulle kunna effektiviseras och samordnas mellan labb.

Administration av deltagarregistrering och ledarlöner har en förbättringspotential. En svårighet är behovet av att registrera personnummer, vilket är viktigt för försäkring och även statistik som ligger till grund för ersättningar.

21 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FORTSATT VERKSAMHET

Utifrån svaren på undersökningen angående överlevnad av SlöjdLab så kan följande krav på ett ekonomiskt hållbart labb som kan bidra till integration ställas.

- Det måste finnas någon kommunal institution som grund. Det ideella är bra men fungerar mindre effektivt över tid för en så pass omfattande organisation.
- Det skall finnas en huvudman/organisation, som står som ansvarig i alla väsentliga avseenden.
- Det behövs en organisationsform (t.ex. IOP) som tar tillvara på de krafter som finns och vill stödja SlöjdLab.
- Det krävs ändamålsenliga lokaler är viktiga för att kunna ha hållbar och rationell hantering.
- Rekrytering, utbildning, vidareutbildning och inspiration av ledare behövs för att starta, upprätthålla och förnya kunskaper och engagemang hos både ledare och barn.
- Viktigt att ha pedagogiska verktyg för att hantera barn som är ofokuserade eller har andra egenheter, t.ex. har man i ett labb en "ritstation".

- Det är fördelaktigt med olika åldrar i ledargruppen, eftersom man då kan prata med barnen med olika perspektiv.
- Det krävs etablering av kontaktvägar för ledarna för att kunna framföra synpunkter och få information.
- Det krävs organisation och samordning av distribution av material.
- Det krävs organisation av bemanning inom och mellan labb.
- Det krävs kommunikation av verksamheten och dess resultat (Filmer, sociala medier, interaktiv utställning...)
- Det krävs samverkan med boende och organisationer i de områden där man har verksamhet.
- Labb bör äga rum gång i veckan. Inte mer och inte mindre.
- Det krävs konkreta och naturliga sätt att ordna möten mellan barn och mellan barn och vuxna och mellan vuxna. Resor till intressanta mål är en sådan aktivitet. Att barnen visar upp saker för varandra, t.ex. teater är en annan.
- Det krävs marknadsföring till barn och föräldrar.
- Engagera föräldrar. För att hjälpa barn, för att bli ledare eller för att slöjda själva.
- Det krävs kontakter och ingångar till områdena.
- Viktigt att vara på plats i områdena. Ingela har många kontakter.
- Föreningar kan vara en ingång.
- Sök fler lämpliga IOP-partners, sponsorer eller medfinansierare. Kan t.ex. idrottsföreningar vara intressanta partners?

22 HUR KAN NYA SLÖJDLAB STARTAS PÅ ANDRA ORTER?

Utifrån svaren på undersökningen angående överlevnad och export av SlöjdLab till andra orter så kan följande krav på ett ekonomiskt hållbart labb som kan bidra till integration ställas. Det krävs:

- Ett koncept för att driva verksamheten hållbart, ekonomiskt och ändamålsenligt, t.ex. genom IOP
- En organisation som agerar huvudman för verksamheten
- Administration av löner, närvaro, försäkringar och andra administrativa aspekter
- Goda kontakter med boende i områden med olika grad av utrikes och inrikes ursprung
- Ändamålsenliga lokaler
- Ledare, hjälpledare och volontärer med intresse och kunskaper om slöjd
- Kontinuerlig utbildning och vidareutbildning
- Visst mått av pedagogisk kunskap/erfarenhet
- Kommunikationskanaler för intern och extern kommunikation